

HET NIJLPAARD

STEPHEN FRY BIJ UITGEVERIJ THOMAS RAP

De leugenaar
Een jongensleven
De collegejaren
Een tomeloze tijd
Mythos
Troje
Helden

Stephen Fry
Het nijlpaard

Vertaling Harmien L. Robroch

2021
THOMAS RAP
AMSTERDAM

Copyright © 2004 Stephen Fry
Copyright Nederlandse vertaling © 2004 Harmien L. Robroch
Eerste druk november 2004
Tweede druk oktober 2021
Oorspronkelijke titel *The Hippopotamus*
Oorspronkelijke uitgever Hutchinson, Londen
Omslagontwerp bij Barbara
Foto auteur Claire Newman Williams
Vormgeving binnenwerk Adriaan de Jonge/CeevanWee,
Amsterdam
Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort
ISBN 978 94 004 0871 5
NUR 302

thomasrap.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Kim, *alter ipse amicus*

De auteur wil Matthew Rice graag bedanken voor zijn
onschatbare hulp bij de jachtscènes. Onnauwkeurigheden op
dat gebied zijn geheel aan hem te wijten.

*Het breedgeschouderde nijlpaard
Dat op zijn buik in de modder wroet;
Hoewel hij ons zo stevig lijkt
Is hij slechts vlees en bloed.*

‘Het Nijlpaard’, T.S. Eliot

Voorwoord

Je kunt van zo'n klootzak als ik niet verwachten dat hij een goed verhaal kan vertellen. Het kost me goddomme al moeite genoeg om met dit kloteapparaat om te gaan. Ik heb de woorden geteld – dat doe ik elk uur – en als je de techniek moet vertrouwen, dan ziet het ernaar uit dat je er zo'n 97.776 te verstouwen krijgt. Succes. Je hebt erom gevraagd, je hebt me ervoor betaald, je houdt het maar uit. Zoals de man zei: 'Ik heb geleden voor mijn kunst, nu is het jouw beurt.'

Niet dat dit nou zo'n beroerde ervaring is geweest. Ik drink tussen de middag geen alcohol meer bij het eten, loop niet kwijlend achter onbereikbare vrouwen aan en maak geen ruzie met die vreselijke mensen van hiernaast. En dat allemaal door Het Project, zoals jij het hardnekkig blijft noemen.

Ik heb, op jouw voorstel, de afgelopen zeven maanden een min of meer regelmatig leven geleid, en ik heb me laten vertellen dat de positieve uitwerkingen me duidelijk zijn aan te zien in het gelaat, aan mijn taille en aan het wit van mijn ogen.

De routine was constant en ziekelijk aangenaam. Elke morgen, op een tijdstip waarop de meeste mensen nog aan een laatste borreltje denken voordat ze naar bed gaan, stond ik op, douchte ik, liep met lichte tred naar beneden, smakte een bord Kellogg's naar binnen en leidde mijn onwillige slippers richting studeerkamer. Ik zet de computer aan – een handeling die mijn zoon Roman 'in de matrix pluggen' noemt – staar met walgende ogen naar de bagger die ik de vorige avond heb opgesteld, luister nog maar weer eens naar die godvergeten interviewbandjes met Logan, steek een Rothman op, en ga goddomme gewoon aan het werk. Als het een goede dag is geweest, verdwijn ik naar boven voor een feestelijk nummertje masturberen – wat Roman ongetwijfeld 'in de matras pluggen' zou noe-

men – en tot een uur of zeven denk ik niet eens aan drank. Al met al een waardig en rein leven.

Een huis huren op het platteland creëert het probleem dat iedereen opeens je beste vriend is. Ik moet voortdurend Oliver, Patricia en Rebecca en alle anderen van me afslaan die schijnen te denken dat mijn tijd onbeperkt is en mijn kelder bodemloos. Zo nu en dan dumpt het Rotwifj hier een zoon of dochter voor een weekendje, maar die zijn allebei groot en lelijk genoeg om voor zichzelf te zorgen, en hebben van mij geen hulp nodig om hun jointje te draaien of hun spiraaltje in te brengen. Volgende week trekt Leonora in het huis dat ik haar heb gegeven en dan ben ik voorgoed van haar af. Ze is veel te oud om zo aan me te hangen.

Nee, over het geheel genomen zou ik willen zeggen dat het een groot succes is geweest. Als proces gezien, tenminste, als proces. Of het *product* iets is om over naar huis te schrijven is natuurlijk aan jou.

Ik begrijp heel goed dat er nog heel wat aan opgedirkt moet worden. Ik neem aan dat jij wel een beslissing zult nemen over een eventueel verenigd perspectief ... een consequente verteller in de derde persoon, een alwetende verteller, een onwetend oog, of een onwetende ikpersoon, al dat soort Eng. Lit. gezwam. Aangezien de helft in briefvorm is, kun je altijd hier nog wat verfraaien, daar nog wat opsmukken en het een Briefroman noemen, nietwaar?

Mijn voorkeur voor de titel gaat uit naar *Andermans poëzie*, maar ik heb zo'n vermoeden dat die smerige marketingmensen van jou dat een tikkeltje te aanstellerig vinden. Mij lijkt het de beste titel, de enige titel. Dus wat voor goedkoop alternatief je ook verzint, voor mij zal het boek altijd *Andermans poëzie* heten en niets anders. Jouw suggestie *Wat nu?* of *Wat nou weer?* of wat het dan ook was, vind ik een beetje té Joseph Heller en een heel dreunende rechtse hoek te commercieel, dat is het woord, geloof ik. Verder vind ik *De thaumaturg* nog wel wat; als je dan toch per se wat anders wilt. Ongetwijfeld verzint je zelf wel weer iets rete-intelligents. Roman vindt *Whisky en soda* erg gaaf.

De details die volgen zijn min of meer correct. Mocht je plot-

seling uitgeversneigingen krijgen en erin gaan willen zitten strepen, dan kun je altijd nog de namen en data veranderen – het zal me aan mijn reet roesten. Overigens, tegen de tijd dat je dit leest, is het tijd voor de tweede helft van mijn voorschot: ik ga weer terug naar de grote stad, voor een hoer en een bar, dus gooi de cheque maar bij de Harpo neer; daar kun je ook je professionele mening achterlaten, ook al is die niet veel waard.

E.L.W.

Een

Feit was dat ik net bij de krant was ontslagen: hysterisch gezeik over beledigend geschreeuw vanuit de stalles tijdens een première.

‘Toneelkritiek hoort een oordeel te zijn dat in alle rust wordt overpeinsd,’ had mijn natte drol van een redacteur gebriest, nog steeds trillend op zijn benen als gevolg van de overweldigende stroom gekrijs en geklaag, afkomstig van acteurs, regisseurs en producers en (het zou toch ook eens niet waar zijn) pompeuze, laffe, hufterige collega-recensenten, die al de hele morgen via fax en telefoon op hem was losgelaten. ‘Je weet dat ik achter mijn personeel sta, Ted. Je weet dat ik je werk aanbid.’

‘Dat weet ik goddomme helemaal niet. Ik weet dat mensen die intelligenter zijn dan jij je hebben verteld dat ik een pluim op je glibberige hoed ben.’

Ik wist ook dat hij het soort stomme hufter was dat in alle foyers en theatercafés in West End in andermans gin en tonic loopt te blaten dat hij ‘naar het theater gaat om vermaakt te worden’. Dat liet ik hem weten ook, en nog een hele smoelvol op de koop toe.

Een maandsalaris, veel spijt, het telefoonnummer van een of andere ordinaire ontwenningsskliniek en mijn lance was free.

Als je ook maar een greintje fatsoen hebt, dan ben je vast wel eens ergens ontslagen ... schoolbestuur, sportteam, erelidmaatschap van een commissie, club, vereniging voor satanische mishandeling, politieke partij ... wat dan ook. Dan ken je dat uitgelaten gevoel dat in je opborrelt als je de kamer van de rector uitstormt, je kastje leegt, je schrijfwaren van je bureau haalt. Ontken het maar niet, we voelen ons allemaal miskend: dat ons officieel wordt verteld dat de zaak ons uit handen is genomen, bevestigt ons gevoel dat we door een hardvochtige we-

reld niet echt worden gewaardeerd. Op eigenaardige wijze bevordert dit onze door psychotherapeuten en soortgelijke baggerspuiters van de media genoemde eigendunk, omdat het bewijst dat we altijd al gelijk hadden. Het is in deze wereld een zeldzame ervaring om ooit in het gelijk gesteld te worden en het doet wonderen voor de *amour propre*, zelfs als, heel tegenstrijdig, datgene waarin we gelijkgesteld worden, onze verdenkingen zijn dat überhaupt niemand ons een knip voor de neus waard vindt.

Ik stapte aan boord van het veer dat stompzinnig heen en weer vaart tussen krantenland en het echte Londen en keek hoe het *Sunday Shite*-gebouw steeds kleiner werd naarmate meer en meer langzame knopen werden afgelegd tussen mezelf en het deprimerende havengebied. Ik voelde me verre van zeurderig of misbruikt; een aanzwellend gevoel van opluchting en een bonzende eind-van-het-schooljaar uitgelatenheid maakten zich juist van mij meester.

Op zo'n moment, maar dan ook alleen op zo'n moment, kan een dochter een zegen zijn. Aangezien het halfeen was, zou Leonora inmiddels wel op haar hoge hakjes naar de Harpo Club zijn getrippeld. Je kent het daar wel – kan de echte naam niet noemen, advocaten blijven advocaten – draaideuren, ruime bar, lekkere stoelen, min of meer acceptabele kunst aan de muur. Overdag toonaangevende uitgevers en wat vroeger de Mediahedin werd genoemd; 's avonds en 's nachts de laatste zieltogende Soho bohémiens en aan lagerwal geraakte dronkaards die vertroosting zoeken in het privilege gevleid te worden door de eerste lichting van de volgende ochtend.

In de brasserie achterin omhelsde, knuffelde en kraaide Leonora (niet bepaald mijn idee, een naam die meer dan genoeg zegt over de dwaze moeder van het kind).

‘Pappiee! Wat doe jij hier zo overdag?’

‘Als je die glibberige tong van je uit m'n oor haalt, dan zal ik het je vertellen.’

Ze dacht zeker dat een lichtelijk beroemde dochter en haar nog lichtelijker beroemde vader, die op die manier ongedwongen genegenheid voor elkaar tentoonspreidden, jaloezie en bewondering op zouden wekken bij die kontklemmend burger-

lijke generatiegenoten van haar, die hun ouders alleen maar tijdens een kopje thee in een hotel zien en in hun bijzijn niet in het openbaar zouden durven vloeken, roken of drinken. Typisch Leonora, verdomme; in het hele land zijn cafés waar drie generaties doodnormale families elke godvergeten avond tegen elkaar op drinken, vloeken en roken, zonder ooit te bedenken dat ze zichzelf gewoon waanzinnig gelukkig mogen prijzen dat ze zo'n eenvoudigweg geniaal fantastische relatie met hun geweldige pappies hebben.

Ik liet de Rothmans en de aansteker op tafel vallen en liet het muurbankje als een Romeinse keizer onder mijn gewicht krukken. Het altijd aanwezige uitvaagsel wendde zijn ogen af, terwijl ik de ruimte in me opnam. Stuk of wat acteurs, naamloos kluitje reclamemensen, die niet die op Channel Four van die architectuurprogramma's presenteert, twee verlopen, ouwe schooiers die vermoedelijk rocksterren waren en vier vrouwen aan een tafeltje, waarvan er eentje uitgever was en die ik alle vier wel mee naar boven zou willen nemen om ze eens meer of minder heftig met mijn pik te doorklieven.

Leonora, die ik nooit heb willen doorklieven, de goden zijn geprezen in deze onvergeeflijke tijd, zag er slanker en stralender uit dan ooit. Als ik niet wist dat het uit de mode was, zou ik denken dat ze aan een of andere drug was.

'Wat is dat allemaal?' vroeg ik, terwijl ik een draagbare cassette-recorder van de tafel voor me pakte.

'Ik doe om één uur een portret van Michael Lake,' zei ze. 'Voor *Town & Around*.'

'Die oplichter? Dat schijterige rioolvocht van hem wat voor een toneelstuk moet doorgaan is de reden dat ik hier zit.'

'Wat bedoel je in vredesnaam?'

Ik legde het uit.

'O, pappie,' kreunde ze, 'jij slaat ook werkelijk alles! Ik heb maandag een voorvertoning gezien. Ik vind het werkelijk een briljant stuk.'

'Natuurlijk vind je dat. En daarom ben jij ook een waardeloze, cultuurverkrachtende roddeltante die d'r tijd vult met het uitbraken van gezever voor pretentieuze tijdschriften, in afwachting van een rijke, semi-aristocratische nicht die aan-

spraak maakt op je kwaliteiten als fokmerrie, terwijl ik, ondanks al mijn fouten, schrijver blijf.’

‘Nou, je bent nú anders geen schrijver, hè?’

‘Een geriemde adelaar is nog altijd een adelaar,’ verklaarde ik met ontzagwekkende waardigheid.

‘Wat ga je nu doen? Wachten op aanbiedingen?’

‘Ik weet het niet, mijn ouwe schat, maar één ding weet ik wel. Die moeder van jou kan ik nu echt niet gebruiken. Ik loop toch al twee maanden achter.’

Leonora beloofde haar best te doen en ik haastte me uit de brasserie, voor het geval die Lake-klucht vroeg was. De meeste toneelschrijvers zijn in staat om met goede wijn en foute vuisten te smijten als de waardeloze, rotte bagger die ze voor een goedgegelovig publiek hebben uitgekotst wordt onmaskerd voor wat hij werkelijk is.

Ik ging aan de bar zitten en staarde naar de spiegel voor me, die uitzicht gaf op de binnenvloeiende stroom door de deur achter me.

De lunchmassa draalde rond de bar, in afwachting van hun geldschietters of hun uitzuigers; de geur van vrouwen overdag en het zonlicht dat door het raam stroomde creëerden binnen een sfeer die zo verschilde van de donkere, nichterige glans die er ’s avonds hangt, dat het leek alsof we waren overgestapt naar een andere ruimte in een ander decennium. In Amerika, waar kroegen vaak beneden straatniveau liggen, zoals dat aanstellerige café in die afschuwelijke televisieserie die elke dag wordt herhaald op Channel Four, wordt de sfeer van overdag nadrukkelijk verbannen. De klant mag er zeker niet aan worden herinnerd dat er daarbuiten een werkende wereld is, zodat hij zich niet schuldig voelt dat hij hem wegzuipt. Net als een groeiend aantal geaffecteerde Europeanen, zien Amerikanen drinken, net als gokken en hoereren, als iets wat in het donker gedaan moet worden. Ikzelf ken geen schaamte en hoef er niet stiekem tussenuit te knijpen naar Toscane of het Caribisch gebied om zonder schuldgevoelens in de zon te kunnen drinken. Dat brandmerkt mij als een zonderling in een lunchwereld waar het vuur van alles wat met wijn te maken heeft gedooft wordt met sproeiende stralen mineraalwater, en waar de vlam-

menzee van alles wat met een stevige maaltijd te maken heeft wordt gedrenkt in balsamico-azijn of wordt nageblust met allesverhullende radicchio, lollo rosso, eikenbladsla en meer van dat onkruid. Jezus, wat leven we in een kontverlammend saai tijd.

De romanschrijver Weston Payne maakte ooit tijdens een lunch voor literaire broodschrijvers, nu we het toch over haute-couturesla hebben, een salade klaar met staartwortel, plataan en ander gemengd gebladerte uit de tuinen van de bewoners in Gordon Square. Hij besprenkelde deze bladeren met een vinaigrette en serveerde die onder universeel applaus als *cimabue*, *putana vera* en *lampedusa*. Een lamlechtige klootzak van de *Sunday Times* ging zelfs zover dat hij beweerde dat *putana vera* in zijn plaatselijke supermarkt te verkrijgen was. Een fles Londen kraanwater, gekoeld en uit een sifon gespoten, werd met alle bewijs van genoegen onder de naam *Aqua Robinetto* weggeslobberd. Heel toepasselijk, eigenlijk. Tenslotte werden de romans van Weston al twintig jaar lang als zijnde literatuur gesleten aan diezelfde nietswaardige, loze figuren, zonder dat ze het zelf in de gaten hadden. Soms denk ik wel eens dat Londen de grootste catwalk voor keizers is. Misschien altijd al geweest, maar vroeger waren we niet te bang om te schreeuwen: 'Je bent naakt, stomme idioot. Je bent hartstikke naakt.' Je hoeft vandaag de dag maar een wind te laten in het bijzijn van een donkerharig meisje van de *Sunday Times* wiens vader een ontslagen politicus of een onbelangrijke dichter als ikzelf is, of je wordt al opgeblazen en geprofileerd als de nieuwe Thackeray.

Als je jonger bent dan ik, en statistisch gezien ben je dat ongetwijfeld, kun je je niet voorstellen hoe het is om tot de drank- en rookgeneratie te behoren. Dat een man, naarmate hij ouder wordt, ontdekt dat de generaties na hem vulgairder, losbandiger, minder gedisciplineerd zijn en een heel continent stommer dan het achtereind van een varken – elke generatie doet diezelfde ontdekking – is nog tot daaraan toe. Maar om overal om je heen een puriteinse houding waar te nemen, om te zien dat mensen hun neus voor je ophalen als je langs strompelt, om de meelevende walging van de helder uit hun ogen kijkende jongeren met hun roze longetjes en hun schone levertjes in je op te

nemen, waardoor je het gevoel krijgt alsof je een bus hebt gemist waarover niemand je heeft verteld en die ergens naartoe rijdt waarvan je nog nooit gehoord hebt, dát kan best hard aankomen. Al die schijnheilige braveriken en pedante Malvolio's die rondlopen met hun 'kun je wel, er zijn mensen die morgen een examen hebben, hoor'-uitdrukkingen op hun bleke, belerende, kleinzielige gezichtjes. Om te kotsen.

Kennelijk was de irritatie van mijn gezicht af te lezen, want het schatje op de kruk naast me staarde me lange tijd zijdelings aan, zonder dat ze in de gaten had dat ik, via de spiegel, staarde naar haar staren. Ze gleed met haar bottige, maar niet onsmakelijke kontje van de kruk, liep naar een stoel in de hoek en liet mij als enige inzittende achter in de barweide, om in mijn eentje de augurken te grazen en de cashewnoten te oogsten. Kende haar ergens van. Mijn vijf tegen jouw twee dat ze een dagboekschrijfster van de *Standard* was. Leonora zou het wel weten.

De grote dramaturg was, uiteraard, tien minuten te laat en schreed, zonder me te zien, naar de eetzaal. De grijns op zijn gezicht gaf aan dat hij óf het gros van mijn voormalige collega's voor de gek had weten te houden – geen grote prestatie – en was geprezen om zijn gruwelen, óf het verrukkelijke nieuws van mijn ontslag had gehoord. Allebei, waarschijnlijk. Hij was het natuurlijk allang vergeten, want dat doen ze altijd, maar ik was nota bene degene die de schoft ontdekt had. In de tijd dat ik nog elke nacht het alternatieve toneel afgang en toneelvoorstellingen zag van gezelschappen met namen als Open Deur en Gezamenlijke Ruimte; de tijd dat één teken van mij de overstap kon garanderen van een achterafcafé in Battersea, naar een sjiek toneelbordeel in West End. Michael Lake had een toneelstuk geschreven dat in een betere wereld heel gewoontjes zou kunnen worden genoemd, maar dat de indruk gaf buitengewoon te zijn door de banaliteit, het analfabetisme en de chagrijnige ongenietbaarheid van zo'n beetje alle nieuwe werken die dat jaar en de voorafgaande vijf jaar waren geschreven. In een mesthoop kan zelfs een kraal glinsteren als een saffier. Negentiendrieënzeventig moet het zijn geweest, of anders negentienveerenzeventig. Vandaag de dag kon de man, uiteraard, nog geen briefje voor de melkboer schrijven zonder dat het overstelpt werd met

universele lof door het Nationaal Toneel, het *Koninklijk* Nationaal Toneel neem me niet kwalijk; het is toch kontlekkerend huiveringwekkend. De enkele vlammen van prijzenswaardige woede en gepaste passie die in zijn vroege werk hadden geflikkerd, waren uitgezeken door een ondraaglijke, opgeblazen, nationale serieusheid en een volledige desinteresse voor het publiek en gebrek aan respect voor het theater. Als iemand van de generatie die het lidwoord veracht, zou hij natuurlijk hebben gezegd ‘een volledige desinteresse voor publiek en gebrek aan respect voor theater’. Alsof Publiek een vormeloos begrip was, in plaats van een levende warboel kuchende, schuifelende mensheid en Theater een intellectueel concept volledig gescheiden van acteurs, decor, belichtingsinstallaties en houten planken. Dat Theater zijn uiterste best deed om zijn humorloze teksten tot draaglijke avonden te transformeren en Publiek zijn watermolen in Suffolk en zijn shockerende verzameling schilderijen van Bratby financierde, deed er niet toe ... van hem hoefden ze geen dankbaarheid te verwachten. Verwaand klein kontenvegertje.

‘Doe mij er nog maar een,’ zei ik tegen de barman.

‘Ik trakteer ...’ Een stem, vrouwelijk, bij mijn elleboog.

‘Een van de prachtigste zinnen in onze taal,’ zei ik zonder me om te draaien. Ik kon in de spiegel zien dat het het bottig-gebilde wezentje was dat zich weer op haar kruk hees. Ben echt *gek* op kleine vrouwen, dan lijkt mijn pik veel groter.

‘En een Maker’s Mark voor mij,’ voegde ze eraan toe, terwijl ze naar een fles wees die hoog op een plank achter de bar stond.

Een echte drinkster, zag ik met genoegen. De ervaren slobberaar weet dat een barman in eerste instantie altijd verkeerd verstaat welk merk je precies bedoelt. ‘Geen Glenlivet, *Glenfidich!* Nee klungel, geen shandy, een *dubbele brandy* ...’ Zoek altijd eerst de fles met je ogen en wijs er dan naar als je bestelt. Bespaart tijd.

Er zweefde een hint van iets Floris-achtigs, of anders wellicht een vleugje Penhaligon omhoog toen ze neerstreek. Redelijk boezemgehalte en een slanke, blanke hals. Iets neurotisch in haar voorkomen, dat zie je al heel snel bij vrouwelijke barhangers, van wie de meesten meestal op de rand zweven van het

soort hysterie dat glaswerk breekt en onschuldige omstanders in het gezicht slaat.

Roddy schonk een ruime hoeveelheid in een longdrinkglas en ze keek scherp toe. Nog een goed teken. Ik ben een tijdlang goede maten geweest met de schilder Gordon Fell, voordat hij geridderd werd en zichzelf te goed achtte voor het lagere volk; in de jaren zestig dronken we ons met enige regelmaat een stuk in de kraag. Gordon dronk altijd Old Fashioneds, al dertig jaar. Keerde zijn ogen geen seconde van de barman af als ze werden klaargemaakt, als een blackjackspeler die de deal in zich opneemt. Op een middag was Mim Gunter, de oude heks die in de Dominion Club in Frith Street, een favoriete zuiptent, de scepter zwaaide, ziek en moest haar zoon Col haar vervangen. En ach, Col was nog maar zestien, het arme joch had geen stom benul van wat een Old Fashioned was en, sla me dood, laat ik je nou toch vertellen dat Gordon ook geen flauw idee had. Ik probeerde later te berekenen hoeveel uur van zijn leven Gordon, zonder ook maar met zijn ogen te knippen in totaal had zitten toekijken, terwijl ze voor hem werden klaargemaakt, maar er waren niet genoeg servetjes om de som op uit te rekenen. Angostura bitters hoorden in de formule thuis, dat wist ik, maar dat was dan ook het enige. Uiteindelijk moesten we Mim in het ziekenhuis opbellen, waar ze haar operatieschort al aan had en klaar was om de OK binnengereden te worden om de kanker uit haar keel weg te laten snijden. Ze was natuurlijk heel erg in haar nopjes met onze SOS. We zaten drie meter bij de telefoon vandaan, aan de andere kant van de bar, maar nog steeds konden we haar door de hoorn heen de meest obscene beledigingen horen schreeuwen tegen de ongelukkige Col en tegen de artsen horen zeggen dat ze op moesten flikkeren, 'zaken zijn zaken'. Twee uur later stierf ze onder het mes en kreeg Gordon Fells Bij Volmacht Verkregen Old Fashioned een plaatsje in de geschiedenis als het laatste drankje dat ze ooit mixte.

Wat ik wil zeggen is dat we naar de barman kijken, maar hem niet in ons opnemen. Het zijn de geruststellende bewegingen van de handen, de aangename gesteldheid van de barvoorraad en de cocktailapparaten, de kleuren, de geluiden, de volle, sprekende geuren. Ik ken mensen die geen auto kunnen rijden,

en die op dezelfde manier niet in staat zijn zich de route te herinneren die ze al jarenlang iedere dag met de taxi nemen.

Het glas werd op de papieren onderzetter gezet, de asbak werd discreet naar voren geschoven en Roddy trok zich stilletjes terug zodat we vrijuit konden praten.

‘Gezondheid, mevrouw.’

‘En de jouwe.’

‘Heb ik het gevoel,’ vroeg ik me af, ‘dat wij elkaar kennen?’

‘Dat heb ik me daarstraks ook af zitten vragen toen ik hier zat. Ik vond dat je er te grimmig uitzag om het te vragen, dus trok ik me maar in dat hoekje terug.’

‘Grimmig?’ Die onzin heb ik eerder gehoord. Iets met onderkin, wenkbrauwen en een vechtlustige, Bernard Ingham-achtige stand van de onderlip. ‘Ik ben anders,’ zei ik, ‘zo mak als een lammetje.’

‘En toen ik daar zo zat, besepte ik dat jij Ted Wallace bent.’

‘De enige echte.’

‘Je weet het misschien niet meer, maar ...’

‘O Jezus, we hebben de daad toch niet gedaan, hè?’

Ze glimlachte. ‘Absoluut niet. Ik ben Jane Swann.’

Gesproken alsof de naam een goede verklaring voor me was dat ik haar nooit had genaaid.

‘Jane Swann. En ik ken jou?’

‘Denk eens terug aan een kleine doopvont in Suffolk, zesentwintig jaar geleden. Een baby en een opkomende dichter. De baby huilde heel veel en de opkomende dichter bezwoer dat hij de wereld, het vlees en de duivel de rug toe zou keren. Een gelofte die zelfs de baby niet geloofde.’

‘Nou ja, zeg, neuk mijn beste laarzen! Jane ... Jane Burrell!’

‘Dat ben ik. Alleen is het Swann, tegenwoordig.’

‘Ik ben je volgens mij nog een heleboel zilveren servetringen verschuldigd. En een bibliotheek aan morele leiding.’

Ze haalde haar schouders op, alsof ze wilde zeggen dat ze me nou niet direct zag als iemand wiens smaak wat zilveren servetringen en morele leiding betreft overeenkwam met die van haar. Nu ik wat beter keek, zag ik in haar gelaatstrekken iets wat me deed denken aan haar afschuwelijke ouders.

‘Nooit echt de kans gekregen je te leren kennen,’ zei ik. ‘Je

moeder gooide me nog geen halfuur na de doop het huis uit. Heb haar en Patrick sindsdien nauwelijks meer gezien.'

'Maar ik ben altijd heel erg trots op je geweest. Op een afstand.'

'Trots op mij?'

'Twee van je gedichten waren op school verplichte teksten. Niemand wilde geloven dat je mijn peetvader was.'

'Potverdorie, je had me moeten schrijven. Was ik gekomen om een babbeltje te houden in je klas.'

Zeker waar. Niets beter dan de halfopen, bewonderende monden van een groep schoolmeisjes om je in trek te voelen. Is er een betere reden om dichters te willen worden?

Ze haalde haar schouders op en nam een slokje van haar bourbon. Ik zag dat ze zat te huiveren. Misschien niet te huiveren, maar te beven. Ze had iets over zich dat me deed denken aan heel lang geleden. Naar voren geleund alsof ze moest plussen, benen op en neer wippend op de voetsteun van de barkruk. Ze maakte een ... beelden van houten afdruiptrekken, theezeeltjes en puntige beha's ... een verloren indruk.

Ik keek opnieuw naar haar, de onopvallende signalen kwamen samen, en ik wist het weer. Jane zag er op dit moment precies zo uit als een meisje dat begin jaren zestig net terugkwam van een bezoekje aan de aborteur. Een onmiskkenbare samen-smelting van gebaren en maniertjes, maar iets wat ik in geen jaren bij een meisje had gezien. Die mengeling van schaamte en opstandigheid, van walging en triomf; de dwingende smeekbede in de ogen die je aanmoedigde te rouwen om de troosteloosheid van een leven dat volledig was verwoest, of de overwinning te vieren van een leven dat schitterend bevrijd was, een gevaarlijke blik. Ik herinnerde me nog maar al te goed dat je, als je in die tijd de bui van een meisje verkeerd inschatte en haar feliciteerde terwijl ze getroost wilde worden, overstelpt kon worden met een fontein aan tranen en wekenlang beschuldigend geschreeuw; als je haar troostte en met haar meeleefde, terwijl zij vond dat ze applaus en lof nodig had voor een trotse en heldhaftige houding, kon je een keiharde knal voor je kanis krijgen en honend gelach. Ik had werkelijk geen idee waarom de uitdrukking op het gezicht van mijn zojuist ontdekte peetdochter

me terugbracht naar de sfeer van die armoedige en niet gemiste tijd. Vrouwen hoeven er al dertig jaar niet meer zo kwetsbaar en schuldig uit te zien; dat is tegenwoordig de taak van de man.

Ik kuchte. ‘Welke gedichten?’

‘Mm?’

‘Verplichte teksten. Welke?’

‘O, eens even kijken. “De historicus” en “Rimpels in het ge-
laat van W.H. Auden”.’

‘Maar natuurlijk. Maar, goddomme, natuurlijk. De enige twee die ooit in de anthologieën terecht zijn gekomen. Verraderlijke, waardeloze rommel.’

‘Vind je?’

‘Helemaal niet, maar dat moet ik natuurlijk wel zeggen.’

Ze beloonde me met een trieste glimlach.

‘Doe mij er nog maar een, Roddy.’ Ik trommelde op de bar.

‘Ik lees je theaterrecensies vaak,’ waagde ze, zich ervan bewust dat de glimlach iets te overduidelijk meelevend was geweest.

‘Nu niet meer.’

Ik vertelde haar over mijn ontslag.

‘O,’ zei ze, en toen: ‘O!’

‘Niet dat het me ook maar een bal kan schelen,’ verzekerde ik haar op een manier die geen medeleven tolereerde. Ik liet mijn gedachten op haar los over de huidige toestand van het Britse toneel, maar ze luisterde niet.

‘Dus je hebt tijd over?’ zei ze, toen mijn bron van woorden uitgeput raakte.

‘O ... dat zou ik niet willen zeggen. Ik heb een min of meer openstaand aanbod voor de restaurantrubriek in *Metro* ...’

‘Ik ben geen schrijver, zie je, en ik weet er niet genoeg over ...’

‘... en er kan altijd nog wel een doorslaggevend boek bij over de Angry Young Men ...’

‘Je bent tenslotte praktisch familie ...’

Ik stopte. Tranen vormden zich op haar onderste oogleden.

‘Wat is er, mijn liefje?’

‘Hoor eens, zou je het erg vinden om met me mee naar huis te gaan?’

In de taxi omzeilde ze wat haar van streek maakte. Ze schets-

te een korte autobiografie, genoeg om me te laten zien dat ze niet zo pienter of mooi of stijlvol of interessant was als ze in de bar had geleken. Maar ja, dat is nooit iemand en daarom is het altijd de moeite waard om aandelen in whisky en cosmetica te hebben.

Vijf jaar eerder, nog maar net eenentwintig, was ze met een man getrouwd, Swann, die handelde in schilderijen. Geen kinderen. Swann was op het ogenblik in Zürich waar hij zijn dekbed deelde met een Zwitsers meisje, vulgair en stevig genoeg gebouwd (als je Janes hatelijke relaas mocht geloven) om zijn pijnlijke slaapkamergebruiken te waarderen. Janes vader, Patrick, was zo'n zes zomers geleden door God tot zich geroepen, wat ik trouwens eigenlijk ook wel wist, en Rebecca, de moeder, dwaalde nog steeds ergens tussen Kensington en Brompton Road rond in een poging een interessante air af te geven. Rebecca's andere kind, Janes broer Conrad, een beetje een sul in mijn herinnering, was bij een auto-ongeluk om het leven gekomen. Straalbezopen, schijnbaar. Maar goed ook. In nuchtere toestand een auto in de prak rijden, is onvergeeflijk.

Rebecca was een van de weinige vrouwen die ik ooit heb ontmoet die ... nou ja, het is een feit dat vrouwen niet van seks genieten. Het is bijna een erekwestie voor ze geworden om dat te ontkennen, maar het blijft een feit. Vrouwen nemen seks op de koop toe als de prijs die ze moeten betalen om een man te hebben, om deel uit te maken van wat ze zo graag een 'relatie' noemen, maar ze kunnen zonder. Ze voelen de hunkering niet, de voortdurende pijnlijke, maagverzakkende hunkering die ons kwelt. Het kloterige is dat mij altijd verweten wordt dat ik een vrouwenhater ben, als ik dat zeg. Voor een man die al zijn hele leven aan vrouwen denkt en over ze droomt, achter ze aan hobbelt als een puppy die zijn baasje probeert te plezieren, zijn hele bestaan zo organiseert dat hij meer in contact met ze komt, en zijn leven en waarde uitsluitend beoordeelt op basis van zijn kunnen om hen te bekoren en ervoor te zorgen dat ze naar hem verlangen, komt het een beetje hard aan om beschuldigd te worden van een afkeer van de sekse. Het enige wat ik voel is een intense eerbied, liefde en minderwaardigheid, vermengd met een goede dosis ouderwetse zelfverachting.